

Värdefullast och mest bestående i Almgrens avhandling är utan tvekan dess ypperliga bilder och materialets klara uppställning. De kompletterar kännedomen om den germanska djurornamentiken och för forskningen framåt. Även Almgrens matematik och kurvaturanalys har en oomtvistlig positiv effekt för den arkeologiska forskningen i gemen. I den rubricerade avhandlingen spelar de en roll endast såtillvida, att de ådagalägger, att författaren kan förhålla sig kritisk ej endast till materialet utan även till forskningens metod.

Aarni Erä-Esko

Swedish Archaeological Bibliography 1949—1953. På uppdrag av Svenska arkeologiska samfundet redigerad av *Christian Callmer* och *Wilhelm Holmqvist*. Almqvist & Wiksell. Stockholm-Uppsala 1956. 294 sidor. Pris Sv.kr. 25:—

Andra bandet av denna viktiga publikation skiljer sig förmånligt från det första, som omfattade Sveriges arkeologiska litteratur 1939—48 (se rec. i FM 1952). Grundplanen är densamma som tidigare, d.v.s. bibliografin är uppdelad på två huvudavsnitt: en av specialister skriven refererande del och ett index över de i den förra delen behandlade arbetena. Indexdelen, som utan tvekan är den viktigare, är betydligt fullständigare än förra gången och recensenten kan ej peka på några nämnvärda luckor. Att bibliografin denna gång redovisar 1094 arbeten från fem år, medan det förra bandet upptog 1244 nummer från tio år, beror sålunda mindre på en motsvarande expansion inom svensk arkeologisk forskning eller på nödtvungen passivitet under krigsåren än på det första bandets kräsnare urval. Tydligt har biblioteksexperten denna gång mera aktivt gått in för att få med även sådana arbeten, vilkas inkomponering i den resonerande textdelen vållat vissa svårigheter. Holger Arbmans m.fl. publikationer om forskningarna i Normandie och Sune Lindqvists uppsatser om Sutton Hoo upptas sålunda under huvudrubriken Sverige; Statens historiska museums tillväxt upptas endast i stenålderskapitlet; Magnus Fries pollenhistoriska avhandling kommer upp i bronsålderskapitlet; Meinanders arbete om Sydösterbotten omnämns i stenålderskapitlet, fastän dess tyngdpunkt ligger i järnåldern. Det är givetvis viktigt, att indexdelen är så fullständig som möjligt och man vågar framställa förslaget, att nästa del skulle förses med ett generellt varia-kapitel, där de svårplacerade arbetena kunde sammanföras. Som ytterligare kapitelrubrik föreslås Personalia.

I textdelens disposition har företagits några genomgripande förändringar, vilka utan tvivel varit lyckliga och underlätta verkets användning. Kapitlet om bibliografi och arkeologins historia har bortfallit. Avsnittet om Sveriges förhistoriska arkeologi inledes av Sverker Jansson med en revy över fasta fornlämningar och fältarbeten, men är i övrigt kronologiskt uppställt. I medeltidsavsnittet har den gamla dispositionen i huvudsak följts, men ett antal specialkapitel utbrutits: textilier av Agnes Geijer, heraldik, sigillografi och numismatik av Rasmusson, antropologi av Gejvall och Hjortsjö samt konservering och radiokol-datering av Strömberg. Kapitlet *Foreign Countries* följer exakt den tidigare dispositionen. Det synes recensenten som om SAB nu har funnit den rätta dispositionen, som med smärre retuscheringar kan följas även i framtiden.

Jämför man de olika kapitlen med varandra, finner man givetvis en viss ojämnhet, som är ofrånkomlig i ett verk av flera författare. Jansson har i sitt inledningskapitel gjort kritiska kommentarer och kompletterat de refererade arbetena med uppgifter, som dessa ej innehålla. Arne Strömberg har meddelat uppgifter om radiokol-dateringar, som naturligtvis är mycket välkomna, men som faller utanför ramen för en bibliografi. Schwa-

bacher har i sitt kapitel om utländsk numismatik betydligt utförligare än andra författare refererat ganska efemära artiklar. Några större skönhetsfel är det dock ej fråga om.

Artiklarna om Sveriges stenålder (Mats P. Malmer), bronsålder (Bengt Schönback) och järnålder (Pär Olsén) bilda en väl avvägd helhet och man tvekar om vem av dem man skall ge priset i saklig och klar framställning. Medeltidsavsnittet är uppdelat mellan Armin Tuulse (Arkitektur), Aron Andersson (kyrklig konst) och Rune Nordberg (profan kulturhistoria). Utlandsavsnittet är svårt att jämföra med de övriga, eftersom urvalsprinciperna där är så helt andra (blott svenska författare medtages) men det finns ingen anledning att betvivla att det inte inom sin bransch vore lika förträffligt som de övriga.

Bibliografin ger som helhet en välförtjänt god bild av den svenska arkeologins aktivitet. Antalet svenska författare med flera än ett arbete är 56 förhistoriska arkeologer, 70 medeltidsforskare och 38 med utländska intressen. Flitigast bland de förstnämnda har varit Carl-Axel Moberg med 22 nummer, i medeltidsgruppen delas första platsen av Agnes Geijer och N. L. Rasmusson med 12 nummer var, medan Martin P. Nilsson med 35 nummer är överlägsen segrare i den tredje gruppen.

Företalet är signerat av Mårten Stenberger och utlovar att nästa femårsrevy skall komma utan alltför stor tidspillan.

C. F. M.

Kurt Bröste (†), J. Balslev Jørgensen, C. J. Becker, Johannes Brøndsted: **Prehistoric Man in Denmark. I—II.** Ejnar Munksgaard. Köpenhamn 1956. 159+439 sidor. Pris D.kr. 230:—.

De i Danmark funna skelettdelarna av människor, som härstamma från förhistorisk tid, ha hittills varit endast delvis bearbetade. Enstaka publikationer behandlande olika fynd ha funnits, men ett större verk i vilket alla skulle ha skildrats har saknats. För att råda bot på denna brist påbörjade professor H. Hou-Jensen och dr K. Fischer-Møller biträdda av arkeologen professor J. Brøndsted år 1937 ett arbete, som hade till uppgift att samla uppgifter om alla fynd i ett verk. Professor Hou-Jensen avled emellertid redan år 1940, varefter med.dr. Kurt Bröste tillsammans med professor Fischer-Møller fortsatte det antropologiska arbetet. Samtidigt tillkom fil. dr C. J. Becker såsom arkeolog. Efter dr Fischer-Møllers död år 1942 fortsatte dr Bröste en tid ensam det antropologiska arbetet, men erhöll senare hjälp av med. dr J. Balslev Jørgensen.

Arbetsuppgiften har varit stor och det är därför förklarligt att flera vetenskapsmän ha deltagit i den. Av de kvarstående författarna var framlidne med. dr Kurt Bröste chef för Laboratoriet för fysisk antropologi vid Köpenhamns Universitet, med. dr J. Balslev Jørgensen är för närvarande chef för nämnda inrättning. Fil. dr C. J. Becker är professor i förhistorisk arkeologi vid Köpenhamns Universitet och professorn, fil. dr. Johannes Brøndsted är direktor för Nationalmuseum i Köpenhamn.

Vid den antropologiska bearbetningen ha författarna använt sig av den i Martins lärobok i antropologi (1928) beskrivna tekniken och nomenklaturen. Detta gör att man har lätt att jämföra de erhållna resultaten med andras. För att minska den individuella och instrumentella felmätningen har varje mätning gjorts skilt för sig av tre olika personer. Den statistiska bearbetningen av materialet är den i liknande arbeten vanliga.

Delarna I och II utkomma i stort kvarto format. Pappret är av hög kvalitet. Tabeller diagram och fotografier äro väl återgivna.